Projektas

VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA

NUTARIMAS
DĖL TARPZONINIO PRALAIDUMO SKAIČIAVIMO, SKYRIMO IR PASKIRSTYMO SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS SĄLYGŲ, NUOSTATŲ IR METODIKOS PATVIRTINIMO

2018 m. d. Nr. O3E-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 14 punktu, atsižvelgdama į AB „Litgrid“ 2018 m. spalio 5 d. raštą Nr. SD-3588, 2018 m. lapkričio 5 d. raštą Nr. SD-4170 (toliau – Raštas), Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) Dujų ir elektros departamento Rinkos plėtros ir stebėsenos skyriaus 2018 m. d. pažymą Nr. O5E- „Dėl tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo, skyrimo ir paskirstymo su trečiosiomis šalimis sąlygų, nuostatų ir metodikos patvirtinimo“, Komisija n u t a r i a:

1. Patvirtinti Tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo, skyrimo ir paskirstymo su trečiosiomis šalimis sąlygas, nuostatas ir metodiką, pateiktą AB „Litgrid“ Raštu (pridedama).

2. Nustatyti, kad šis nutarimas įsigalioja 2019 m. sausio 1 d.

Komisijos pirmininkas

PATVIRTINTA
Valstybinės kainų ir energetikos
kontrolės komisijos
2018 m. d. nutarimu Nr. O3E-

TARPZONINIO PRALAIDUMO SKAIČIAVIMO, SKYRIMO IR PASKIRSTYMO SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS SĄLYGOS, NUOSTATOS IR METODIKA

Tarp:

AS „Augstsprieguma tīkls“
„Elering“ AS
LITGRID AB

2018 m.
Vilnius, Ryga, Talinas

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo, skyrimo ir paskirstymo su Trečiosiomis šalimis sąlygos, nuostatos ir metodika (toliau – Metodika) nustato:

1.1.1. Tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo, skyrimo ir paskirstymo tarp Baltijos valstybių ir Trečiųjų šalių taisykles;

1.1.2. Tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo, skyrimo ir paskirstymo tarp Lietuvos energetikos sistemos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) taisykles.

1.2. Tarpzoniniai pralaidumai su Trečiosiomis šalimis skaičiuojami taikant koordinuoto grynojo pralaidumo metodą tokiu būdu, kad būtų lengviau pasiekti šiuos tikslus:

1.2.1. užtikrinti tarpusavyje sujungtų elektros energijos sistemų eksploatavimo saugumą;

1.2.2. siekti rezultatų, kurie būtų skaidrūs ir kartotiniai;

1.2.3. užtikrinti kad nebūtų diskriminacijos skaičiuojant Tarpzoninius pralaidumus su Trečiosiomis šalimis;

1.2.4. užtikrinti, kad Tarpzoniniai pralaidumai su Trečiosiomis šalimis Baltijos valstybių kitos paros elektros energijos rinkoje būtų skiriami ir paskirstomi optimaliu ir priimtiniausiu būdu.

1.3. Šiame dokumente naudojamas Rytų Europos laikas (EET) žiemą ir Rytų Europos vasaros laikas (EEST) vasarą, išskyrus atvejus, kai nurodyta priešingai.

1.4. Pralaidumą su Trečiosiomis šalimis skaičiuoja Pralaidumų skaičiuotojas.

1.5. Metodika taikoma skaičiuojant Tarpzoninį pralaidumą kitiems metams, kitam mėnesiui ir kitai savaitei, taip pat skaičiuojant, skiriant ir paskirstant kitos paros Tarpzoninį pralaidumą.

1.6. Šioje metodikoje aprašytos pralaidumo, skirto prekybai su Trečiosiomis šalimis, skaičiavimo taisyklės galios tol, kol pradės veikti Baltarusijos atominė elektrinė. Įvykus šiam įvykiui, dabartinėje metodikoje nustatytas pralaidumas, skirtas prekybai su Trečiosiomis šalimis prie Lietuvos-Baltarusijos sienos, prilyginamas nuliui visiems pralaidumo skaičiavimo laikotarpiams pagal Prekybos elektros energija taisyklių, patvirtintų Lietuvos respublikos energetikos ministro 2009 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. 1-244 „Dėl Prekybos elektros energija taisyklių patvirtinimo“ 45^1 punktu. Baltijos valstybių PSO, bendradarbiaudami su Baltijos valstybių nacionalinės reguliavimo institucijos (toliau – NRI), vertina naujų pralaidumo, skirto prekybai su Trečiosiomis šalimis, skaičiavimo taisyklių poreikį tam, kad, *inter alia*, būtų užtikrintas nuolatinis Baltijos valstybių PSO veiklos koordinavimas klausimais, susijusiais su pralaidumų, skirtų prekybai su Trečiosiomis šalimis, nustatymu.

2. SĄVOKOS

Šioje Metodikoje vartojamos sąvokos turi toliau nurodytą reikšmę:

2.1. **Trečiosios šalys** – Baltarusijos Respublika ir Rusijos Federacija.

2.2. **AST** – AS „Augstsprieguma tīkls“ – nepriklausomas Latvijos Respublikos perdavimo sistemos operatorius.

2.3. **Baltijos valstybės** – Estijos Respublika, Latvijos Respublika ir Lietuvos Respublika.

2.4. **Baltijos valstybių PSR** – Baltijos valstybių pralaidumo skaičiavimo regionas.

2.5. **Baltijos valstybių PSO** – Estijos Respublikos, Latvijos Respublikos ir Lietuvos Respublikos elektros perdavimo sistemų operatoriai.

2.6. **Prekybos zona** – didžiausia geografinė sritis (zona), kurioje rinkos dalyviai gali vykdyti energijos mainus be tinklų pralaidumų galių paskirstymo.

2.7. **BRELL PSO** – BRELL žiede veikiantys PSO.

2.8. **BRELL sutartis** – Baltarusijos, Rusijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos sistemų operatorių ir tinklų savininkų pasirašytas dokumentas, nustatantis pagrindines Baltarusijos, Rusijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos (arba BRELL žiedo) elektros energijos sistemų vienalaikio veikimo taisyklės ir principus.

2.9. **Elektros energijos mainų BRELL žiede planavimo taisyklės** – Baltarusijos, Rusijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos sistemų operatorių patvirtintas dokumentas, nustatantis kitų metų, kito

mėnesio, kitų dviejų parų ir kitos paros planavimo duomenų apimtį ir mainų tvarką tarp BRELL PSO.

2.10. **Nurodymai lygiagrečiam eksploatavimui Tarpsisteminėje jungtyje (BRELL)** – Baltarusijos, Rusijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos sistemų operatorių patvirtintas dokumentas, nustatantis lygiagretaus elektros energijos sistemų eksploatavimo sąlygas Tarpsisteminėje jungtyje. Jame pateikiamas jungties aprašymas, jungties perdavimo pralaidumai, jungties įprastinio ir avarinio eksploatavimo bei sistemos saugumo aprašymas.

2.11. **Metodinės stabilaus BRELL elektros energijos žiedo eksploatavimo rekomendacijos** – Baltarusijos, Rusijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos sistemų operatorių patvirtintas dokumentas, nustatantis pagrindinius sistemos stabilumo reikalavimus, į kuriuos atsižvelgiama skaičiuojant TTC visose BRELL žiedo jungtyse.

2.12. **BRELL žiedas** – Baltijos valstybių, Baltarusijos Respublikos ir Rusijos Federacijos (centrinės ir šiaurės vakarų dalies) elektros energijos sistemų perdavimo tinklai.

2.13. **Pralaidumo galių paskirstymas** – Tarpzoninio pralaidumo priskyrimas.

2.14. **Pralaidumų skaičiuotojas** – Baltijos valstybių pralaidumo skaičiavimo regiono koordinuotų pralaidumų skaičiuotojas arba Baltijos valstybių PSO paskirtas PSO, atsakingas už Pralaidumo, skirto elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, apskaičiavimą.

2.15. **Tarpsisteminė jungtis** – fizinė perdavimo jungtis (pvz., jungiamoji linija), jungianti dvi elektros energijos sistemas.

2.16. **Tarpzoninis pralaidumas** – sujungtos elektros energetikos sistemos gebėjimas užtikrinti energijos perdavimą tarp Prekybos zonų. Lietuvos–Rusijos (Karaliaučiaus krašto), Lietuvos–Baltarusijos, Estijos–Rusijos Tarpzoninis pralaidumas reiškia abi kryptis iš ir į, išskyrus atvejus, kai aiškiai nurodyta konkreti kryptis.

2.17. **Kitos paros pralaidumo garantavimo terminas** – laiko terminas, po kurio Tarpzoninis pralaidumas yra garantuojamas.

2.18. **Bendras perdavimo tinklo modelis** – BRELL PSO susitarimu priimtas rinkinys duomenų, nustatančių pagrindines elektros energijos tinklo charakteristikas (gamybą, apkrovas ir tinklo topologiją) bei šių charakteristikų pakeitimo taisykles skaičiuojant pralaidumus.

2.19. **Nenumatytų atvejų analizė** – kompiuteriu atliekama nenumatytų atvejų imitacija.

2.20. **D-1** – diena prieš dieną, kurią energija patiekiama.

2.21. **D-2** – diena, esanti dvi dienos prieš dieną, kurią energija patiekiama.

2.22. **Duomenų mainų taisyklės** – Baltijos valstybių PSO susitarimas dėl tarpusavyje taikomo bendro eksploatavimo planavimo ir duomenų mainų tvarkos nuostatų ir sąlygų.

2.23. **Kitos paros rinka** – prekybos laikotarpis, per kurį komerciniai elektros energijos sandoriai sudaromi likus parai iki parduodamų prekių pristatymo.

2.24. **„Elering“** – „Elering“ AS – Estijos Respublikos Perdavimo sistemos operatorius.

2.25. **Nenugalima jėga** – bet kokie nenumatyti arba neįprasti ne dėl PSO kaltės įvykę įvykiai ar susiklosčiusios aplinkybės, kurių PSO negali pagrįstai kontroliuoti, kuriems negalima užkirsti kelio arba jų išvengti pagrįstomis prognozėmis ir patikrinimu; jų negalima išspręsti priemonėmis, kurių techniniu, finansiniu ar ekonominiu požiūriu pagrįstai gali imtis PSO; tie įvykiai ar aplinkybės iš tikrųjų įvyko ar susiklostė ir tai galima objektyviai patikrinti, ir dėl jų PSO laikinai arba išvis negali vykdyti savo įpareigojimų, numatytų CACM ir (arba) šioje Metodikoje.

2.26. **Pralaidumo garantija** – garantija, kad su Tarpzoniniu pralaidumu susijusios teisės nesikeis ir kad bus sumokėta kompensacija, jeigu jos vis dėlto keistųsi.

2.27. **„Litgrid“** – LITGRID AB – Lietuvos Respublikos elektros energijos perdavimo sistemos operatorius.

2.28. **N-1 situacija** – situacija perdavimo sistemoje, kai įvyko vienas nenumatytas atvejis.

2.29. **Rinkos operatorius (RO)** – Baltijos valstybių kitos paros ir einamosios paros energijos rinkos operatorius.

2.30. **NTC** – Grynasis nurodytų Tarpsisteminių jungčių pralaidumas yra maksimalus Tarpsisteminėse jungtyse leidžiamas pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai,

nepažeidžiantis Eksploatavimo saugumo normų ir paisantis numatomų kiekvieno PSO tinklo būklės techninių neapibrėžtumų.

2.31. **Eksploatavimo saugumo ribiniai reikalavimai** – priimtinos eksploatavimo ribos: šilumos, įtampos, dažnio, dinaminės ir statinės padėties stabilumo ribos.

2.32. **Eksploatavimo saugumas** – perdavimo sistemos gebėjimas išlaikyti įprastą padėtį arba grįžti kaip galima arčiau įprastinės padėties per įmanomai trumpiausią laiką, nusakomas šilumos ribų, įtampos apribojimų, trumpojo jungimo srovės, dažnio ir stabilumo ribų.

2.33. **Taisomieji veiksmai** – bet kokia priemonė, kurią rankiniu arba automatiniu būdu taiko vienas ar keli PSO, kad išlaikytų tinklo Eksploatavimo saugumą.

2.34. **Rusija (Karaliaučiaus kraštas)** – Rusijos elektros energijos sistemos dalis, esanti Karaliaučiaus krašte.

2.35. **Poslinkio koeficientas** – metodas, pagal kurį tam tikros elektros energijos sistemos grynosios pozicijos pakeitimas perskaičiuojamas į Bendro tinklo modelyje numatomus padidinti arba sumažinti konkrečius tiekiamos energijos kiekius. Nustatomas gamybos, atsinaujinančios gamybos ir apkrovos Poslinkio koeficientas.

2.36. **TRM** – Perdavimo patikimumo riba, kuri reiškia Tarpzoninio pralaidumo sumažinimą, siekiant išlyginti pralaidumų skaičiavimo neapibrėžtumus.

2.37. **PSO** – elektros energijos perdavimo sistemos operatorius.

2.38. **TTC** – Maksimalus nurodytų Tarpsisteminių jungčių perdavimo pralaidumas – didžiausia perduotina aktyvioji galia, leistina Tarpsisteminėse perdavimo jungtyse, nepažeidžianti kiekvienam PSO taikomų tinklo Eksploatavimo saugų normų.

2.39. **Pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis** – bendras pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis (išskyrus Karaliaučiaus kraštą) ir Baltijos valstybėmis, nepažeidžiantis tinklo Eksploatavimo saugumo normų ir paisantis numatomų kiekvieno sinchroninės zonos PSO tinklo būklės techninių neapibrėžtumų.

2.40. **Pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai su Rusija (Karaliaučiaus kraštu)** – pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, tarp kurių yra tik Rusijos Karaliaučiaus kraštas ir Lietuvos elektros energijos sistema, nepažeidžiantis tinklo Eksploatavimo saugumo normų ir paisantis numatomų atitinkamų PSO tinklo būklės techninių neapibrėžtumų.

3. MAKSIMALAUS PERDAVIMO PRALAIDUMO (TTC) SKAIČIAVIMO METODIKA

3.1. TTC skaičiavimo metodika taikoma šioms Tarpsisteminėms jungtims: Lietuvos-Karaliaučiaus; Lietuvos-Baltarusijos; Estijos-Rusijos.

3.2. Tarpsisteminės jungties TTC nustatomas vadovaujantis BRELL žiedo stabilaus eksploatavimo metodiniais principais, numatytais Metodinėse gairėse, taip pat nacionaliniais teisės aktais bei Tarpsisteminių jungčių lygiagretaus eksploatavimo nurodymuose PSO nustatytomis normomis, atsižvelgiant į jungčių vidinio ir tarpsisteminio Eksploatavimo saugumo reikalavimus.

3.3. Siekdami užtikrinti bendrą saugų eksploatavimą su gretimais tarpusavyje sujungtais PSO, PSO vadovaujasi Metodinėmis stabilaus BRELL žiedo eksploatavimo rekomendacijomis ir, esant poreikiui, jas pakeičia.

3.4. Tarpsisteminės jungties TTC nustatomas atliekant N-1 Nenumatytų atvejų analizę BRELL žiedo ir Baltijos valstybių PSO Kontrolės sričių Eksploatavimo saugumo ribinių reikalavimų atžvilgiu.

3.5. Tarpsisteminio TTC skaičiavimas atliekamas naudojant toliau nurodytus suderintus duomenis ir informaciją:

3.5.1. Bazinius atvejus – Bendrą perdavimo tinklo modelį, kurį sudaro BRELL žiedo elektros energijos perdavimo įrangos modelis bei faktinę kiekvienos Baltijos valstybių PSO ir Rusijos / Baltarusijos elektros energijos sistemų Kontrolės srities būklę apibūdinantis scenarijus, taikomas atitinkamo skaičiavimo tikslais;

3.5.2. Gamybos, atsinaujinančios gamybos ir apkrovos Poslinkio koeficientą;

3.5.3. Kritinius tinklo elementus;

3.5.4. Nutraukimo atvejus;

3.5.5. Nenumatytų atvejų sąrašą;

3.6. Skaičiuodami TTC reikšmes, PSO ir Pralaidumų skaičiuotojas Eksploatavimo saugumo tikslais gali atsižvelgti į skirtingų metų laikų aplinkos temperatūrą.

3.7. Tais atvejais, kai gretimi PSO nustato skirtingas TTC reikšmes tai pačiai Tarpsisteminei jungčiai, taikoma mažiausia reikšmė.

3.8. **Gamybos ir apkrovos Poslinkio koeficientas:**

3.8.1. Paprastai taikoma proporcinės gamybos Poslinkio koeficiento strategija. Visi suinteresuoti PSO atsako už poslinkio strategiją elektros energijos sistemos srityje ir esant nuokrypiui nuo proporcinės gamybos Poslinkio koeficiento strategijos, prieš pradėdami skaičiuoti TTC privalo apie ją informuoti kitus PSO ir Pralaidumų skaičiuotoją. PSO įsipareigoja keistis gamybos ir atsinaujinančios gamybos Poslinkio koeficientais bei teikti juos Pralaidumų skaičiuotojui;

3.8.2. Visais atvejais, kai gamybos Poslinkio koeficiento nepakanka nustatyti TTC, Pralaidumų skaičiuotojas ir PSO taiko apkrovos Poslinkio koeficientą.

3.9. **Taisomieji veiksmai**

3.9.1. PSO keičiasi tarpusavyje ir pateikia Pralaidumų skaičiuotojui informaciją apie turimus ir taikytinus taisomuosius veiksmus, kurie bus naudojami pralaidumų skaičiavimo procese, kaip antai informaciją apie turimus avarinius galios rezervus ir turimus balansavimo rezervus.

4. ESTIJOS IR RUSIJOS TARPSISTEMINĖS JUNGTIES GRYNOJO PRALAIDUMO SKAIČIAVIMAS

4.1. Estijos ir Rusijos Tarpsisteminės jungties pralaidumas, naudojamas pralaidumo iš Trečiųjų šalių į Baltijos valstybes skaičiavimui, nustatomas pagal šią formulę:

$$NTC_{EE\text{-}RU} = TTC_{EE\text{-}RU} - TRM \quad (1)$$

čia:

$NTC_{EE\text{-}RU}$ – Estijos ir Rusijos Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas;

$TTC_{EE\text{-}RU}$ – Maksimalus Estijos ir Rusijos Tarpsisteminės jungties perdavimo pralaidumas Estijos kryptimi pagal lygiagretaus eksploatavimo Tarpsisteminėje jungtyje BRELL nurodymą;

TRM – Tarpsisteminės jungties Perdavimo patikimumo riba.

5. LIETUVOS IR BALTARUSIJOS TARPSISTEMINĖS JUNGTIES GRYNOJO PRALAIDUMO SKAIČIAVIMAS

5.1. Lietuvos ir Baltarusijos Tarpsisteminės jungties pralaidumas, naudojamas Grynojo pralaidumo su Trečiosiomis šalimis skaičiavimui, nustatomas pagal šią formulę:

$$NTC_{BY\text{-}LT} = TTC_{BY\text{-}LT} - TRM \quad (2)$$

čia:

$NTC_{BY\text{-}LT}$ – Lietuvos ir Baltarusijos Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas atitinkama kryptimi;

$TTC_{BY\text{-}LT}$ – Maksimalus Lietuvos ir Baltarusijos Tarpsisteminės jungties perdavimo pralaidumas atitinkama kryptimi pagal lygiagretaus eksploatavimo Tarpsisteminėje jungtyje BRELL nurodymą;

TRM – Tarpsisteminės jungties Perdavimo patikimumo riba.

6. PRALAIDUMŲ, SKIRTŲ ELEKTROS ENERGIJOS PREKYBAI SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS, SKAIČIAVIMO TAISYKLĖS

6.1. Pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, nustatomas modeliuojant fizinius galios srautus BRELL žiede, atsižvelgiant į šių Tarpsisteminių jungčių: Lietuvos-Baltarusijos, Rusijos–Estijos, Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos ir Lietuvos–Latvijos, NTC. Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos ir Lietuvos–Latvijos Tarpsisteminių jungčių NTC skaičiuojamas pagal Baltijos valstybių PSR.

6.2. Fizinių galios srautų modeliavimas atliekamas naudojant Bendrą perdavimo tinklo modelį. Bendras perdavimo tinklo modelis formuojamas remiantis Elektros energijos ir galios mainų taisyklėmis BRELL žiede bei ENTSO/E Bendro perdavimo tinklo modelio mainų normoje nurodytais reikalavimais.

6.3. Metinį Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, skaičiavimą atlieka Pralaidumų skaičiuotojas, remdamasis metiniais planavimo duomenimis, nurodytais Elektros energijos ir galios mainų taisyklėse BRELL žiede bei Baltijos valstybių PSO Duomenų mainų taisyklėse. Skaičiuojant Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, kiekvienam mėnesiui naudojamas vienas BRELL žiedo elektros energijos sistemos balanso scenarijus darbo dienos piko valandomis. Skaičiuojant metinius Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, Estijos balansas prilyginamas Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos Tarpsisteminės jungties NTC.

6.4. Mėnesio Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, skaičiavimą atlieka Pralaidumų skaičiuotojas, remdamasis mėnesio laikotarpio planavimo duomenimis, nurodytais Elektros energijos ir galios mainų taisyklėse BRELL žiede bei Baltijos valstybių PSO Duomenų mainų taisyklėse. Skaičiuojant Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, kiekvienai savaitei naudojami du BRELL žiedo elektros energijos sistemų balanso scenarijai: vienas – darbo dienos (trečiadienio) piko valandomis, kitas – sekmadienio piko valandomis. Skaičiuojant mėnesio Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, Estijos balansas prilyginamas Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos Tarpsisteminės jungties NTC.

6.5. Savaitės Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, skaičiavimą atlieka Pralaidumų skaičiuotojas, remdamasis mėnesio laikotarpio planavimo duomenimis, nurodytais Elektros energijos ir galios mainų taisyklėse BRELL žiede. Skaičiuojant Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, kiekvienai dienai naudojamas vienas BRELL žiedo elektros energijos sistemos balanso scenarijus piko valandomis. Skaičiuojant savaitės Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, Estijos balansas prilyginamas Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos Tarpsisteminės jungties NTC.

6.6. Kitos paros Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, skaičiavimą atlieka Pralaidumų skaičiuotojas, remdamasis kitų dviejų parų planavimo duomenimis, nurodytais Elektros energijos ir galios mainų taisyklėse BRELL žiede, bei Baltijos valstybių PSO pateiktais planavimo duomenimis pagal optimistiškiausią kitos paros scenarijaus prognozę. Paprastai naudojami 3 lentelėje pateikti optimistiškiausio scenarijaus prognozės duomenys. Skaičiuojant kitos paros pralaidumą, skirtą elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, Estijos balansas nustatomas pagal šiuos principus:

1 lentelė (angl. versijoje 3 lentelė)

Elektros	**Pirmadienis**	**Antradienis–**	**Šeštadienis**	**Sekmadienis**	**Šventinės**

energijos sistema	**(darbo diena)**	**penktadienis (darbo dienos)**			**dienos**
Lietuva, Latvija Estija	Praėjusio penktadienio balanso planas	Praėjusios dienos balanso planas	Praėjusio šeštadienio balanso planas	Praėjusios dienos balanso planas	Praėjusio sekmadienio arba praėjusios šventinės dienos balanso planas
Rusija*	D-2 balanso planai	D-2 balanso planas	D-2 balanso planas	D-2 balanso planas	D-2 balanso planas
Baltarusija*	D-2 balanso planai	D-2 balanso planas	D-2 balanso planas	D-2 balanso planas	D-2 balanso planas

_ Jei dėl laiko skirtumų, paskutinių valandų Rusijos ir Baltarusijos D-2 balanso planai nepateikti, trūkstamos Rusijos ir Baltarusijos D-2 balanso planų valandos lygios paskutinei pateiktai valandai.

6.6.1. Jeigu šios Metodikos 1 lentelėje (angl. versijoje 3 lentelėje) nurodytas Estijos balansas viršija Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos Tarpsisteminės jungties NTC, skaičiuojant galios srautus Estijos balansas mažinamas iki Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos Tarpsisteminės jungties NTC dydžio;

6.6.2. Jeigu šios Metodikos 1 lentelėje (angl. versijoje 3 lentelėje) nurodytas Estijos balansas mažesnis nei k*$NTC_{EE\text{-}LV}$, (čia: k – praėjusių 12 mėnesių Grynųjų pralaidumų panaudojimo vidurkio per valandą koeficientas; $NTC_{EE\text{-}LV}$ – Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos Tarpsisteminės jungties NTC), Estijos balansas nustatomas kaip k*$NTC_{EE\text{-}LV}$. Koeficientas k apskaičiuojamas pagal toliau pateiktą formulę:

$\frac{\sum Fcomm}{\sum NTC}$

$$k = \frac{\sum Fcomm}{\sum NTC} \quad (3)$$

Čia:

$\sum F_{comm}$ – praėjusių 12 mėnesių komercinių srautų suma Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos Tarpsisteminėje jungtyje kryptimi iš Estijos į Latviją;

$\sum NTC$ – praėjusių 12 mėnesių NTC verčių suma Estijos–Latvijos kartu su Rusijos–Latvijos Tarpsisteminėje jungtyje kryptimi iš Estijos į Latviją;

Pagal šios Metodikos 3 formulę (angl. versijoje 12 formulė) nustatomas Grynųjų pralaidumų panaudojimo vidurkio per valandą koeficientas, skaičiuojamas kartą per mėnesį iki 28-os kalendorinės kito mėnesio dienos.

6.7. Pralaidumas, skirtas prekybai iš Trečiųjų šalių, visiems planavimo laikotarpiams skaičiuojamas pagal šiuos principus:

6.7.1. Jeigu atlikus pradinį skaičiavimą, fiziniai galios srautai neviršija šios Metodikos 6.1 punkte nurodytų Tarpsisteminės jungties NTC reikšmių, Pralaidumai, skirti elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, nustatomi didinant gamybą sisteminiame Rusijos elektros energijos sistemos generatoriuje ir mažinant gamybą Lietuvos ir Latvijos elektros energijos sistemose pagal koeficientą, kuris apskaičiuojamas pagal gamybos Poslinkio koeficiento formulę:

$$K_{(i)} = \frac{P_{load\,(i)} - P_{gen(i)}}{\sum_{i=n}^{1}\left(P_{load\,(i)} - P_{gen(i)}\right)} \quad (4)$$

čia:

$K_{(i)}$ – elektros energijos sistemos i gamybos sumažinimo koeficientas;

$P_{load(i)}$ – elektros energijos sistemos i paklausa;

$P_{load(i)}$ – deficitinės elektros energijos sistemos i gamyba;

i – Baltijos valstybių (Latvijos ar Lietuvos) elektros energijos sistema;

Jeigu Latvijos arba Lietuvos elektros energijos sistemoje yra perteklius ($P_{gen(i)} > P_{load(i)}$) arba pagal 4 formulę, Latvijos elektros energijos sistemos gamybos Poslinkio koeficientas mažesnis nei $K_{infrast}$ (proporcingas koeficientas pagal esamą infrastruktūrą su Trečiosiomis šalimis $K_{infrast}=1/3TTC_{EE\text{-}LV\text{-}RU}/(1/3TTC_{EE\text{-}LV\text{-}RU}+TTC_{LT\text{-}BY)=}0,15$), tuomet deficito koeficientai Latvijos elektros energijos sistemai bus lygūs $K_{LV}=0,15$, o Lietuvos elektros energijos sistemai – $K_{LT}=0,85$.

6.7.2. Jeigu atlikus pradinį skaičiavimą, fiziniai galios srautai viršija šios Metodikos 6.1 punkte nurodytų Tarpsisteminės jungties NTC reikšmių, Pralaidumai, skirti elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, nustatomi mažinant gamybą sisteminiame Rusijos elektros energijos sistemos generatoriuje ir didinant gamybą deficitinėse Baltijos šalių elektros energijos sistemose (Lietuvos ir Latvijos) pagal koeficientą, kuris apskaičiuojamas pagal šios Metodikos 4 formulę.

6.8. Skaičiavimai pagal šios Metodikos 6.7.1 ir 6.7.2 punktuose nurodytus reikalavimus laikomi baigtais, kai pasiekiama viena iš jungties pralaidumo NTC normų, nurodytų šios Metodikos 6.1 punkte ir nei viena iš jų neviršija aukščiau nurodytų ribų. Pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, skaičiuojamas pagal žemiau nurodytą formulę:

$$P_{3\ rd\ Countries} = MIN((NET_{intEE} + NET_{intLV} + NET_{intLT} + NET_{intKAL}); NTC_{BY\text{-}LT}) \quad (5)$$

čia:

$P_{3\ rd\ Countries}$ – Pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai iš trečiųjų šalių;

Net_{intEE} – Estijos elektros energijos sistemos balansas pagal skaičiavimo rezultatus kartu su ESTLINK 1 ir ESTLINK 2;

Net_{intLV} – Latvijos elektros energijos sistemos balansas pagal skaičiavimo rezultatus;

Net_{intLT} – Lietuvos elektros energijos sistemos balansas kartu su NORDBALT ir LITPOL Link pagal skaičiavimo rezultatus;

Net_{intKAL} – Karaliaučiaus balansas pagal planavimo duomenis. Kai Karaliaučiaus balansas deficitinis, NET_{intKAL} nustatoma kaip 0 MW;

Kai šios Metodikos 5 formulėje nurodytos balanso reikšmės neigiamos, tai elektros energijos sistema yra perteklinė, o kai reikšmės teigiamos, elektros energijos sistema yra deficitinė.

$NTC_{BY\text{-}LT}$ – Lietuvos ir Baltarusijos Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas Lietuvos kryptimi pagal 2 formulę.

6.9. Apskaičiuoti Pralaidumai, skirti elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, patvirtinami tokia tvarka:

6.9.1. Pralaidumų skaičiuotojas apskaičiuoja Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, šios Metodikos 6.6–6.8 punktuose nustatyta tvarka ir toliau nurodytus rezultatus pateikia visiems PSO:

a. pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių;

b. ribotų Tarpsisteminių jungčių ir jų Grynųjų pralaidumų ataskaitos santrauką;

6.9.2. Visi PSO Pralaidumų skaičiuotojo pateiktus rezultatus turi patvirtinti, išsiųsdami patvirtinimo pranešimą Pralaidumų skaičiuotojui per 4 lentelėje numatytus laikotarpius.

6.10. Tais atvejais, kai ne visi PSO patvirtino rezultatus, rezultatų nepatvirtinęs PSO turi pateikti savo skaičiavimų rezultatus ir pagrįsti, kodėl nepatvirtino rezultatų. Naudojama mažiausia Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, reikšmė. Nepateikus skaičiavimo rezultatų ir pagrindimo, kodėl rezultatai nepatvirtinti, Pralaidumas, skirtas elektros energijos prekybai iš Trečiųjų šalių, nustatomas pagal Pralaidumų skaičiuotojo pateiktus skaičiavimo rezultatus.

2 lentelė (angl. versijoje 4 lentelė)

Planavimo etapas	**Pralaidumų skaičiuotojas skaičiavimų rezultatus pateikia ne vėliau kaip iki**	**PSO skaičiavimų rezultatus patvirtina ne vėliau kaip iki**
Kitos paros	09:50	10:10
Kas savaitę	Antradienio 16:00	Antradienio 17:00
Kas mėnesį	28-os kalendorinės dienos 12:00 val.	28-os kalendorinės dienos 16:00 val.
Metų	Gruodžio 15-os kalendorinės dienos 14:00 val.	Gruodžio 17-os kalendorinės dienos 16:00 val.

6.11. Pralaidumas, skirtas kitos paros elektros energijos prekybai iš Baltijos valstybių elektros energijos sistemų Trečiosioms šalims, nustatomas pagal šią formulę:

$$NTC_{LT\text{-}BY} = TTC_{LT\text{-}BY} - TRM \quad (6)$$

čia:

$NTC_{LT\text{-}BY}$ – Lietuvos ir Baltarusijos Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas;

$TTC_{LT\text{-}BY}$ – Maksimalus Lietuvos ir Baltarusijos Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas Baltarusijos kryptimi;

TRM – Tarpsisteminės jungties Perdavimo patikimumo riba.

7. PRALAIDUMŲ, SKIRTŲ ELEKTROS ENERGIJOS PREKYBAI SU RUSIJA (KARALIAUČIAUS KRAŠTU), SKAIČIAVIMO TAISYKLĖS

7.1. Kitos paros jungties pralaidumai, skirti elektros energijos prekybai Lietuvos kryptimi, nustatomi pagal žemiau pateiktą formulę:

$$NTC_{RU\text{-}LT} = MIN((TTC_{RU\text{-}LT} - TRM); (G_{RU} - P_{RU})) \quad (7)$$

čia: $NTC_{RU\text{-}LT}$ – Lietuvos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas;

$TTC_{RU\text{-}LT}$ – Maksimalus perdavimo pralaidumas Lietuvos kryptimi pagal lygiagretaus eksploatavimo Lietuvos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) Tarpsisteminėje jungtyje nurodymą;

TRM – Lietuvos ir Rusijos PSO bendrai nustatyta Perdavimo patikimumo riba jungtyje;

G_{RU} – Rusijos (Karaliaučiaus krašto) gamyba pagal D-2 balanso planus;

P_{RU} – Rusijos (Karaliaučiaus krašto) apkrova pagal D-2 balanso planus.

7.2. Kitos paros jungties pralaidumai, skirti elektros energijos prekybai Rusijos (Karaliaučiaus krašto) kryptimi, nustatomi pagal žemiau pateiktą formulę:

$$NTC_{LT\text{-}RU} = TTC_{LT\text{-}RU} - TRM \quad (8)$$

čia:

$NTC_{LT\text{-}RU}$ – Lietuvos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas;

$TTC_{LT\text{-}RU}$ – Maksimalus Lietuvos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas Rusijos (Karaliaučiaus krašto) kryptimi;

TRM – Lietuvos-Rusijos (Karaliaučiaus krašto) Tarpsisteminės jungties Perdavimo patikimumo riba.

7.3. Jei praėjusią dieną faktinis galios srautas iš Kaliningrado srities viršijo Maksimalus perdavimo pralaidumo ribas Lietuvos–Rusijos Tarpsisteminėje jungtyje arba apsikeitimas grynąja galia su Karaliaučiaus sritimi dėl rinkos dalyvių veiksmų yra mažesnis nei kitos paros rinkoje iš Karaliaučiaus į Lietuvą paskirstytas pralaidumas, tuomet kitos paros tarpsisteminės jungties pralaidumai Lietuvos kryptimi nustatomi pagal šią formulę:

$$NTC_{RU-LT} = MIN((TTC_{RU-LT} - TRM); (G_{RUactual} - P_{RUactual})) \quad (9)$$

čia:

NTC_{RU-LT} – Lietuvos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) Tarpsisteminės jungties Grynasis pralaidumas;

TTC_{RU-LT} – Maksimalus perdavimo pralaidumas Lietuvos kryptimi pagal lygiagretaus eksploatavimo Lietuvos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) Tarpsisteminėje jungtyje . nurodymą;

TRM – Perdavimo patikimumo riba jungtyje;

$G_{RUactual}$ – Rusijos (Karaliaučiaus krašto) gamyba pagal praėjusios dienos faktinius duomenis;

$P_{RUactual}$ – atitinkamai naudojama Rusijos (Karaliaučiaus krašto) apkrova pagal paskutinės darbo dienos, Šeštadienio, Sekmadienio ar šventinės dienos faktinius duomenis.

8. PRALAIDUMŲ SKAIČIAVIMO GRĮŽTAMOJI PROCEDŪRA

8.1. Jei negalima apskaičiuoti pralaidumų, skirtų prekybai iš Trečiųjų šalių, jie prilyginami minimaliems pralaidumams, skirtiems prekybai iš Trečiųjų šalių į Baltijos valstybes, pagal 6.8 punktą. Pralaidumų skaičiuotojas praneša atitinkamiems PSO apie negalėjimą apskaičiuoti pralaidumų.

8.2. Jei negalima apskaičiuoti pralaidumų, skirtų prekybai iš Rusijos (Karaliaučiaus krašto), jie apskaičiuojami pagal 7 formulę; joje G_{RU} ir P_{RU} – praėjusios dienos reikšmės, TTC_{LT-RU} reikšmė atitinka faktinę topologijos būseną. Pralaidumų skaičiuotojas praneša atitinkamiems PSO apie negalėjimą apskaičiuoti pralaidumų.

8.3. Praėjusi diena, nurodyta 8.2 punkte, reiškia praėjusią darbo dieną, jei nepavykęs kitos paros pralaidumų skaičiavimo procesas įsigalioja darbo dieną, arba atitinkamai praėjusią savaitgalio dieną ar šventinę dieną, jei nepavykęs pralaidumų skaičiavimo procesas įsigalioja šeštadienį, sekmadienį arba šventinę dieną. Darbo diena – bet kuri diena nuo pirmadienio iki penktadienio, neįskaitant įstatymais numatytų šventinių dienų, nustatomų derinant su kaimyniniais Pralaidumų skaičiuotojais.

9. PRALAIDUMŲ, SKIRTŲ ELEKTROS ENERGIJOS PREKYBAI SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS, SKYRIMAS IR PASKIRSTYMAS

9.1. Atitinkami PSO apskaičiuotus ir patvirtintus Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai atitinkamu prekybos laikotarpiu atitinkamoms Tarpsisteminėms jungtims, pateikia RO, kuris, vykdydamas susietąjį aukcioną, šiuos pralaidumus vėliau paskirsto.

9.2. Pralaidumai, skirti elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, skiriami ir paskirstomi kitos paros laikotarpiui Kitos paros rinkoje.

9.3. PSO susitarė skirti toliau nurodytus Pralaidumus, skirtus elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis:

9.3.1. Iš Rusijos į Estiją: Pralaidumai, skiriami prekybai iš Estijos–Rusijos importo Prekybos zonos į Estijos Prekybos zoną, lygūs 0;

9.3.2. Iš Estijos į Rusiją: Pralaidumai, skiriami prekybai iš Estijos Prekybos zonos į Estijos–Rusijos eksporto prekybos zoną, lygūs 0;

9.3.3. Iš Rusijos į Latviją: Pralaidumai, skiriami prekybai iš Latvijos–Rusijos importo Prekybos zonos į Latvijos Prekybos zoną, lygūs 0;

9.3.4. Iš Latvijos į Rusiją: Pralaidumai, skiriami prekybai iš Latvijos Prekybos zonos į Latvijos–Rusijos eksporto prekybos zoną, lygūs 0;

9.3.5. Iš Baltarusijos į Lietuvą: Pralaidumai prekybai iš Lietuvos–Baltarusijos importo Prekybos zonos į Lietuvos Prekybos zoną skiriami vadovaujantis pralaidumų skaičiavimais pagal šios Metodikos 6.6–6.8 punktuose nustatytas Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, skaičiavimo taisykles; jie vėliau paskirstomi susietojo aukciono būdu pagal RO nustatytas prekybos taisykles;

9.3.6. Iš Lietuvos į Baltarusiją: Pralaidumai prekybai iš Lietuvos Prekybos zonos į Lietuvos–Baltarusijos eksporto Prekybos zoną skiriami pagal šios Metodikos 6.11 punkte nustatytas Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai su Trečiosiomis šalimis, skaičiavimo taisykles; jie vėliau paskirstomi susietojo aukciono būdu pagal RO nustatytas prekybos taisykles;

9.3.7. Pralaidumai prekybai iš Karaliaučiaus krašto į Lietuvos Prekybos zoną skiriami pagal šios Metodikos 7.1 punkte nustatytas Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai tarp Lietuvos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) elektros energijos sistemų skaičiavimo taisykles; jie vėliau paskirstomi susietojo aukciono būdu pagal RO nustatytas prekybos taisykles;

9.3.8. Pralaidumai prekybai iš Lietuvos Prekybos zonos į Karaliaučiaus kraštą skiriami pagal šios Metodikos 7.2 punkte nustatytas Pralaidumų, skirtų elektros energijos prekybai tarp Lietuvos ir Rusijos (Karaliaučiaus krašto) elektros energijos sistemų skaičiavimo taisykles; jie vėliau paskirstomi susietojo aukciono būdu pagal RO nustatytas prekybos taisykles.

10. PRALAIDUMO GARANTIJA

10.1. Pasibaigus Kitos paros pralaidumo garantavimo terminui, visas kitos paros pralaidumo paskirstymui skirtas Tarpzoninis pralaidumas ir paskirstymo apribojimai yra garantuoti, išskyrus atvejus, kai atsiranda Nenugalimos jėgos aplinkybių ar susiklosto Avarinė padėtis.

10.2. Kitos paros pralaidumo garantavimo terminas yra 10:15 val. Vidurio Europos laiku.

11. METODIKOS ĮGYVENDINIMAS

11.1. PSO įgyvendina Metodiką per 3 mėnesius po to, kai ją patvirtina Baltijos valstybių NRI.

11.2. Metodika skelbiama Baltijos valstybių PSO interneto tinklalapiuose per 7 dienas po to, kai ją patvirtina NRI.

_____